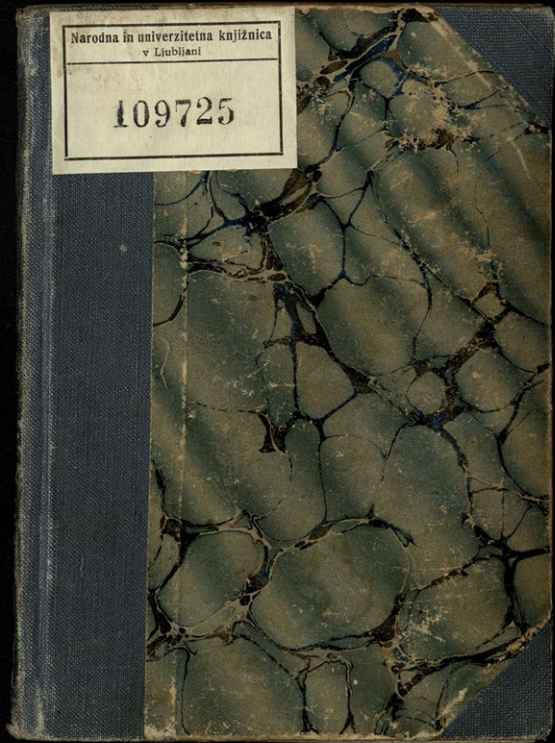

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

109725

—OLJUDNO PROSI M—

✱PAZITE NA KNJIGO✱

—IVAN SMREKAR—

N° 182 A. Vred. 905.

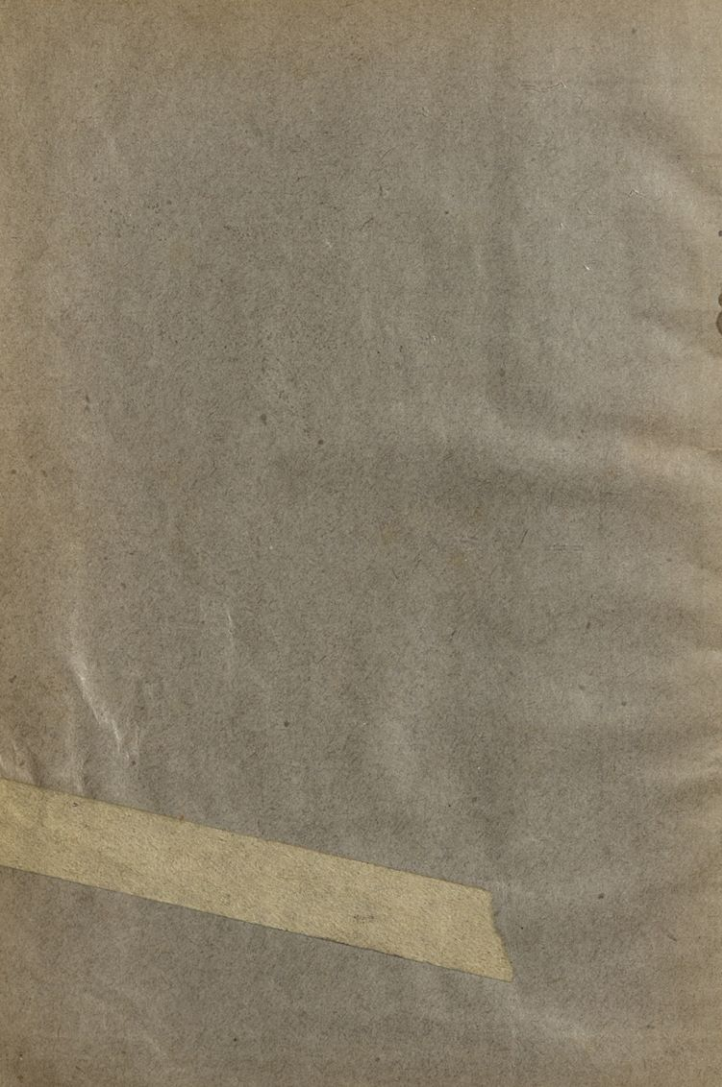
—Ako se knjiga izgubi—

sem ora plačati ✱ I. S. ✱

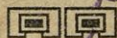
Algunos se peon
parito nos sangr.

Don. 80 v.

J. Enriches

.. NA VALOVIH .. JUŽNEGA MORJA.

PRIPOVEDKA.

[Klona izdaja]
PROSTO POSLOVENIL
IGNACIJ FLADNIK.

V LJUBLJANI 1907

ZALOŽIL IN PRODAJA JAN. GIONTINI.

KATOLIŠKA TISKARNA
... V LJUBLJANI. ...

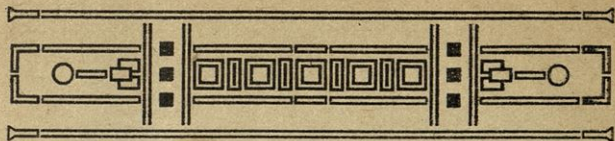

109725

109725

F2C 1269/
1952

Na valovih južnega morja.

I.

Iz morske luke nekega amerikkanskega mesta je odjadral leta 18... trijar-bolnik na širono Tiho morje. Ladjo je vodil kapitan Levis. Bila je njegova lastnina, on je bil torej popolnoma samostojen gospodar na ladji. Ladja je bila namenjena na lov morskih somov v južnem morju.

Kapitan je bil srednje velikosti, zagorelega obličja in krepke postave, ladjo je vodil ali krmil vedno sam, in ostajalo mu je še časa dovolj, da se je lahko razgovarjal s svojo ženo in petnajstletnim sinom.

„V dveh mesecih bomo v pristanišču svetega Frančiška,“ reče Levis.

„Bog daj!“ odgovori žena. V Valparajzu se mi je poslednji čas zdelo že pusto in veselim se, že kmalu videti svoje sorodnike, posebno svojo sestro. Tudi Viljemu bode koristilo še nekoliko časa obiskovati višje šole.“

Mož ji prikima, potem pa kliče z glasno besedo svoje mornarje na delo. Imel je le štiri ljudi na ladji in hotel jih je več dobiti pri prvi priložnosti. Mornarji so morali pridno delati, ker na „Albatrosu“ (tako je bilo ladji ime) potrebovalo se je o viharju 12 krepkih mornarjev.

Pod dobro vajeno roko kapitanovo je prišla ladja kmalu iz pristanišča v prosto morje. Ugodni veter se je uprl v jadra in ladja plula je ko blisk prek morske gladine. Vedno bolj se jim je zgubljavala suha zemlja izpred oči, in vedno je gledal Viljem tja in še potem nekoliko časa, ko so se mu že poslednje gore izgubile izpred oči. Milo se mu je storilo in solzne oči je imel, zakaj? Preživel je tam vso svojo mladost, najlepša leta svojega nedolžnega življenja, in morda je ne bode videl nikdar več.

Kapitan je storil svoje delo in je iskal žene. Mati Klara je šla v svojo kajito in le Viljem je bil očetu še na strani, zamišljen v svojo prihodnost. Oče stopi k njemu in mu položi roko na ramo, rekoč: „To je tvoje prvo potovanje Viljem, in pri tem se bodeš izučil vseh mornarskih vednosti, kolikor jih je potreba dobremu mornarju.“

„Večkrat sem bil že daleč na morju,“ odgovori Viljem, „a tako daleč še nikdar ne, da bi ne videl suhe zemlje.“

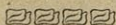
„Morske some loviti je težavno in nevarno delo, donaša pa mnogo dobička. Upam, da bomo kmalu dobili katerega.“

„Oče, ali mi niste tudi že pravili, da se som postavi v brambo.“

„Večkrat sem to že skusil sam, a nikdar še pri tem, Bogu bodi hvala, nisem prišel v smrtno nevarnost.“ Najbolj divjega pa je dobil moj prijatelj Deblojs, kapitan ladje „Ane-aleks“.

„Oče, prosim, povejte mi no ono prigodbo.“ Naslonivši se na ograjo ladje, pripovedoval je oče tako-le: „Zgodaj nekega jutra, ugledal je Deblojs velikega soma, temu je sledil v dveh čolnih in bilo je v vsakem čolnu devet mož. Sam je držal ost ali sulico v rokah, da bi jo zasadil velikanu v hrbet. Ko se som približa, vrže sulico, ki je obtičala globoko v hrbtu somovem; takoj se je potopil, pa le za nekoliko časa, ker naenkrat se strese čoln in som ga je razdrobil z enim udarcem. Le s težavo so se mornarji rešili na drugi čoln. Poslali so jim iz ladje, videvši nevarnost, nov čoln in tako je šel Deblojs zopet nad soma. Ko pa som zapazi, da ga preganjajo, šine proti čolnu, ga razdrobi s silnimi udarci in se skrije pod vodo. Le s težavo so se mornarji zopet rešili. Ko vidi Deblojs, da tako ne opravi nič, zasleduje ga z ladjo, ker menil je, da ladje som ne bo mogel razbiti; v kratkem so ga zapazili in som je imel

zopet drugo sulico v hrbtu, takoj se je potopil in dolgo ga ni bilo iz vode. Ker je pa ta lov trajal skoraj ves dan in se je že mračilo, sklenil je Deblojs opustiti lov, a vendar je še stal s sulico v rokah na krmilu in čakal, ako se som vendar le prikaže, dati mu poslednjo, a smrtno sulico. Naenkrat pa se ladja strese, kot bi bila zadela na skalo. Deblojs hiti v spodnji del in vidi, da ima ladja veliko luknjo. Komaj so se še rešili v čolne. K sreči pride drugo jutro ladja mimo njih in rešili so se gotove smrti. Meni je to prigodbo Deblojs sam večkrat povedal, in ker sem že tudi jaz sam take vrste some skusil, bodi prepričan, da je to resnica!“ Končavši povest, šla sta z Viljemom k materi, ker ju je že težko pogrešala.

II.

Več tednov je preteklo, odkar so bili na morju. Ugodni veter pospeševal je plovbo, in ladja je pustila za seboj že veliko daljave. Viljem se ni ganil od svojega očeta, kadar je bil ta na krovu, oče je pa imel nad njim veliko veselje. Viljem se je kmalu priučil vseh mornarju potrebnih znanosti in pri plezanju je bil spretnejši od starejših mornarjev. Znal je kmalu izračunati, kje se

nahajajo in ob ugodnem vremenu je že krmil in vodil ladjo. Nekega dne, ko je oče Viljemu razkladal neko skrivnost pri krmilu, zaupil je čuvaj iz vrha jarbole, da se bliža ladja od severozahodne strani.

„Oče, jaz jo že vidim, a biti mora zelo pokvarjena, ker vse kaže, da nima nobene jarbole,“ reče Viljem veselo.

„Res je, kakor praviš,“ reče oče, ki je na daljnogled opazoval. Vravnal je ladjo potem bolj na ono stran, in v pol ure so prišli do pohabljene ladje. Na nji ni bilo videti žive duše in vse je bilo bolj mrtvaški rakvi podobno, nego ladji. Levis je šel z Viljemom in s tremi mornarji v čoln, da se prepriča, kaj je. Prišedši do ladje, so previdno splezali na krov in v znotranji del ter so videli, da se čez nekoliko časa mora potopiti. Na ladji so ležali trije zamorci in en Evropejec v nezavesti, a življenje je bilo še v njih. Nesli so jih v čoln in odrinili so ž njimi na svojo ladjo, kjer se jim je posrečilo čez nekoliko časa, predramiti jih. Levis pa je bil mož, ki je umel porabiti ljudi. Takoj drugi dan jih pokliče predse. Ko so prišli pred njega, zahvalil se je Evropejec za vse tri skupno, po obleki soditi je bil najbrž kak Irec, mož velike in močne postave, črnih las in sivih oči, obličje pa je imel skoraj zaupno. Ni čakal, da bi ga kdo vprašal, kdo da je; začel je

sam: „Gospod, moje ime je Marengo, po rodu sem Irec in bil sem sedaj krmilec na oni razdejani ladji, z lesom obloženi in namenjeni v pristanišče sv. Frančiška.“ Viljem, ki je stal poleg očeta, zapazil je, da je eden zamorcev med tem zelo nezaupno pogledoval nanj, ko je Marengo tako pripovedoval; in sklenil je to očetu povedati. Na vprašanje kapitanovo, ali hočejo pri njem delati in služiti, odgovorili so enoglasno „da.“ Zahvalili so se še enkrat za dobroto jim storjeno in šli so potem vsak na svoje mu odkazano mesto. Viljem pa je očetu takoj povedal, kar je videl. „Prav imaš,“ reče oče, „da si tako pazljiv in skrben. Tvoje mnenje, da Marengo ni vreden zaupanja, je tudi moje, ker tudi meni ne dopada; za nekaj časa pa nam bo že ugajal, močen je in pri tem še krmilec; nam pa manjka ljudi; in pri teh besedah je ostalo.

Nekega dne, ko je Viljem stal ravno pri krmilu, kar je bilo o lepem vremenu vedno njegovo delo in kar tudi ni težko, stopil ji eden zamorcev k njemu in rekel:

„Gospod, ti zelo moder in učen.“

„Kako ti je ime,“ praša ga Viljem.

„Jaz biti Nemo.“

„Koliko časa si že mornar?“

„Tri leta, popred suženj na Jamanjka, me narediti prost, iti na barko in biti mornar“ . . .

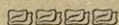
Nemo je hotel govoriti še dalje, a v tem trenutku pride Marengo na krov, in zamorec takoj umolkne. Srdito ga pogleda Marengo in Nemo se splazi kakor tepen pes na drugi konec ladje. Viljem pa je vse to opazil in sklenil zamorca izprašati natanko, zlasti pa zakaj se tako boji Marengota.

Dva dni pozneje bila sta Viljem in Nemo zopet sama pri krmilu in Viljem ga je izpraševal zaradi Marengota.

Zamorec se plaho ogleda, da ne bi ga nihče ne videl, in pravi: „Marengo je divji človek in biti v zvezi s hudim!“

Na vse njegovo prizadevanje ni mogel več iz njega spraviti, torej sklene, pritajenega Marengota vedno imeti v očeh, opazovati vse njegovo obnašanje, zamorce pridobiti za-se in jih oprostiti strahu do Marengota.

Marengo pa se je v vsem, kar je počel, obnašal spodobno in videlo se je, da je vaje bolj morja, kot suhe zemlje in da je do dobrega izurjen mornar.

III.

Zamišljen je stal Viljem poleg očeta in je gledal otoke vzdigujoče se na severni strani. Ča-

robno so se vzdigovali vrhovi dreves in palm, enako malim oblačkom. Gladko in mirno so stali tu pred njim, ki je bil ves omamljen po neizmerni lepoti. Oče pa mu je razkladal vožnjo, ljudi in naravo teh otokov, katere je poznal po lastni izkušnji. Da bi se pa ognil skalovju, obrnil je Albatrosa bolj na izhodno stran. Naenkrat zakliče Viljem: „Oče, ali vidite? Poglejte no, kaj je to, vidi se kakor dva vodometa.“

Oče in vsi mornarji se obrnejo na pokazano stran in videli so, da je to, kar je videl Viljem, velik morski som, in bili so že veseli, upajoči, da ga bodo gotovo dobili v svojo oblast.

Levis se obrne proti njim in jim reče: „Pripravljeni ravno sedaj nismo za tak lov, če vas pa veseli, pa poskusimo, morda ga vendar dobimo.“

V petih minutah bilo je vse prirejeno za lov.

„Tu imaš daljnogled,“ reče oče Viljemu, „ž njim moreš vse razločno viditi.“

„Oče, jaz grem tudi z vami.“

„To ne more biti,“ reče oče, „ti moraš ostati na ladji, da jo v pravem teku obdržiš. V sili pomagali ti bodo zamorci in Marengo.“

Ravno je hotel Levis stopiti v čoln ko pride žena njegova na krov.

„Ali se hočeš v nesrečno podati?“ reče mu, „pomisli, da sva jaz in Viljem brez vse pomoči,

ako se ti kaj pripeti. Prosim te, pusti soma, naj gre svojo pot, ti nikar ne hodi, pusti mornarje, naj gredo sami na lov.“

„Beži, beži s takim besedovanjem,“ zavrne jo mož osorno, kapitan mora biti povsod prvi, ako hoče, da ga spoštujejo njegovi ljudje, in še posebno takrat, kadar ljudi manjka.“ To rekši, splezal je urno v čoln in v malo minutah je bil čoln že zelo oddaljen od ladje. Viljem držal je z levo krmilo in z desno daljnogled, ter je neprestano zrl za čolnom.

Razločno je videl očeta stati na rilcu čolna s sulico v rokah in pripravljen, vsak čas jo zasaditi kitu v hrbet. Videl je, kako željno so pričakovali mornarji tega trenutka, nihče ni zinil besedice. Som pa se ni zmenil ne za to, ne za drugo, ampak svojo pot je brizgal vodo in si polnil svoje velikansko žrelo. Velika tesnoba bila je povsod, Viljemu tresel se je daljnogled tako, da več ni mogel nanj gledati, mati pa je šla v svojo sobico in molila za srečni izid. Na krovu sta bila sedaj le Nemo in Viljem in zrla sta za čolnom, ker ravno sedaj je oče zavihtel sulico, železo sfrči po zraku in v tem trenutku je tičalo tudi v glavi velikana, ki se je takoj potopil. Viljem je videl, ko se je vrv na valju hitro odvijala, a vendar ne dolgo, kajti som se je prikazal zopet na površju in tudi Levis ni bil len, ker som je dobil takoj še eno sulico v

svoje veliko truplo. To pot pa se som ni zato zmenil, ampak je šinil z neznansko hitrostjo po morju in vlekel čoln in ljudi za seboj. S strahom je gledal Viljem za njimi, pa kmalu so se izgubili na severnem obzorju. Ni dolgo mislil, kaj je storiti, ampak poklical je Nemota in mu velel:

„Pokliči še ona dva zamorca in Marengota, da bodete jadra razpeli.“

Nemo se kmalu vrne in pové, da bi zamorci to pač radi storili, a Marengo jim ne dopušča.

„Bodemo videli!“ zavpije deček, pritrdi krmilo, hiti v kajito očetovo in se brzo povrne z dvema revolverjema v rokah. „Idi po one tri in precej naj pridejo, ako ne;“ — in pri tem je Nemotu pokazal orožje.

Nemo gre in pripelje oba zamorca, a Marengota ne.

„Razpnite jadra! vi psi zamorski,“ zaupije pogumni deček nad njimi.

A zamorci si niso upali tega storiti in gledali so plaho okolo sebe.

„Kdor me ne uboga, pri tej priči je mrtev!“ zakliče jim Viljem še enkrat in prijel je za orožje, češ, da mu je to tudi resnica.

Zamorci so sedaj takoj ubogali in začeli jadra razpenjati, pa niso še dovršili vsega, ko stopi Marengo na krov. Temno njegovo oko je bilo sedaj ognjeno in divje, in zavpil je nad zamorci:

„Kaj delate ondi in kdo vam je ukazal jadra razpeti?“

„Jaz,“ reče Viljem neprestrašeno. „Jaz, ki sedaj tu zapovedujem namesto očeta.“

Marengo se začudeno ozre; ko pa vidi pred seboj le napol doraslega dečka, zasmije se glasno in pravi: „Dobro, fantiček moj, prvo te pa vendar le vprašam, koliko časa je že, kar si otroškim hlačicam odrastel?“

„Še eno tako besedo in mrtev si!“ zavpije razžaljeni Viljem in nameri mu revolver skoraj pod nos. Zamorci pa so se skupaj vstopili, in gledali so z veseljem na mladega Viljema.

„Urno na delo!“ zapove jim Viljem, in zamorci so takoj ubogali ter dovršili svojo nalogo, Marengo pa je šel odkoder je prišel, ker je sprevidel, da ima deček trdno voljo storiti to, kar je govoril.

Ko je odšel, ozre se Nemo še jedenkrat previdno okoli sebe in pravi Viljemu: „Mladi gospod srčen ko lev, divji Marengo pa boječ in vsi zamorci vesel.“ Po teh besedah so šli na delo in videlo se je, da so Viljemu vdani popolnoma. Viljem pa je stopil zopet h krmilu in kmalu je bilo usodepolno mesto že daleč za njimi. Vedno je gledal s prostim očesom in z daljnogledom, niti njegovo oko, niti daljnogled nista mogla zapaziti čolna in ljubljeneega očeta. Vedno bolj je

bil žalosten in otožen, in ko mati pride na krov, ni se mogel več zdržati solz ter se je razjokal v maternem naročju. Na prvi pogled je bilo materi vse jasno, a vendar je tolažila sina, pa bila je sama potrebna tolažbe, zato je molila in prosila Boga, ki ji je že tolikrat poslal pomoči. Molila pa je takole: „Mogočni Bog, ti si že obvaroval sto in sto nesreč in ravno sedaj si dopustil, da se je zgubil izpred mojih oči. Ti, ki morju in vetrovom zapoveduješ, usliši mojo gorečo prošnjo, daj mi zopet ljubega moža in očeta, obvaruj ga tudi sedaj pred nevarnostjo, obvaruj tudi naju, bodi nama varuh in pomočnik in daj, da pridemo pod tvojim varstvom srečno v varno zavetje.“ Več ni mogla moliti od prevelike žalosti, jokala je in tako se je potolažila vsaj za nekoliko. Tudi Viljem se je zopet ohrabil in rekel je materi: „Ni še vse upanje izgubljeno, čeprav mi ne doidemo očeta, vendar še ni gotovo, da bi bil mrtev. V tem morju je posebno ta čas veliko ladij in bržkone je naletel na kako ladjo in srečno se bomo sešli v prvi luki. „Moj Bog, kaj bode pa z nami na tej ladji?“ zdihuje mati.

„Bodite brez skrbi, jaz jo bom peljal v prvo luko s pomočjo zamorcev in tam čakal, da poizvemo, kaj je z očetom.“

„Ja in mi zamorci hočemo mladi gospod pomagati, ker le on nas braniti pred divji Marengo,“

reče Nemo sočutno, ki je ves čas opazoval ta žalostni prizor.

„To je lepo od tebe,“ reče Viljem, „zato bodeš tudi dobil svoje plačilo v prvem pristanišču.“ In obrnivši se k materi ji reče: „In sedaj, ljuba mati, zaupajmo v Boga, le on nas more rešiti in nas bode tudi otel; on nas ne bode zapustil in dal nam bode očeta zopet nazaj.“ Mati je zapustila krov in je šla v svojo kajito. Tam je še dolgo molila in prosila Njega za srečni izid. Viljem pa je dal jadra popolnoma razpeti, da bi prišel poprej do kake ladjostaje ali da bi srečal kako ladjo. —

Uljudno Prosimo
PAZITE NA KNJIGO
Ivan Smrekar IV.

Skoraj 24 ur je preteklo. Viljem je zapustil le za nekoliko časa krmilo, da bi se malo okrepčal. Čoln dohiteti, bilo je sedaj brez upanja, zato je Viljem ladijo bolj na zahodno stran krmil, ker je mislil, da poprej doseže suho zemljo. Čoln pa je som bogvedi kam drvil in morda ga še razbil. Zvesti Nemo mu je bil vedno na strani in večkrat je hotel od Marengota govoriti, vendar mu Viljem tega ni pripustil, rekoč: „Ne vem še, kakšne nazore ima Marengo, terej ga soditi ne smem.“ Največja sreča pa je bila za hrabrega dečka, da

je ostal veter ugoden in da bi tako ostalo le še 8 dni, dosegli bi bili vsaj kak zaliv in bilo bi vse dobro, a usoda je hotela drugače. Marengo je večkrat prišel na krov, opazoval je tek ladje, gledal delajoče zamorce, a za Viljema se ni zmenil. Nekoč sreča mater Viljemovo, ogovori jo vljudno in ji reče: „Smrt vašega moža tudi jaz obžalujem, ker deček je še preslab in premalo izkušen, da bi mogel sam tako ladjo na pravo stran krmiti; Bog ve, kam nas bode zapeljal?“

„Viljemu jaz vse zaupam,“ reče mati, „on je razumen in tudi krepak dovolj, da bode toliko časa sam zmagoval vse težave in nas bode tudi gotovo pripeljal v varno zavetje. Tudi ima Viljem še vedno upanje, da se je oče gotovo rešil.“ Marengo zmaja z glavo in reče: „Komaj verjetno, za čoln, ki je v oblasti morskega velikana in sam na pustem morju, ne dam niti jednega vi-narja.“

Mati gre nevoljna proč, Viljem pa, ki je vse to slišal, stisnil je od jeze pest za hrbtom in reče: „On ima nekaj skritega v svojih mislih in besedah, dobro moram paziti nanj in sam nase, če ne, je vse izgubljeno. Proti večeru tistega dne, priplazi se Nemo h krmilu in reče Viljemu bolj tiho: „Gospod, jaz vodil, vi morate spat, da biti močan, kadar priti odločno delo.“

„Se je li kaj pripetilo?“

„Ravno ko memo kajita Marengo iti, jaz slišal ga z Bungo govoriti in Bungo napeljevati, da mora z njim držati in da mu bode potem veliko denarja dati.“

„In kaj mu bode pomagal, in zakaj bode ž njim držal?“

„Jaz ne vediti vsega, bom prašati Bungo in vam povedati.“

Viljem pa mu je prepustil krmilo, ker je bil v resnici počitka potreben. Predno je Viljem odšel, reče mu Nemo: „Gospod, za Bungo pa brez skrbi biti, on imeti le eden oko, družega mu Marengo izbil in Bungo sovraži Marengo.“

„Jeli bil Marengo popred kapitan?“

„Bil je kapitan pa po krivica, mi imeli na „Linkolu“ dober kapitan Lages, mi bili pri Karolinen otoki, bil dvoboj med Lages in Marengo, ki biti popred krmilec. Beli mornarji držali z Marengo, ujeti kapitan in več drugih, peljali na otok, nastati vihar in kapitan in vsi drugi so se potopiti, Marengo pa je hudo kléti, in šli smo hitro naprej.“

„Zakaj pa niste hudobneža prijeli in peljali pred sodbo?“

„Mi ne mogli; kapitan novi oborožen od nog do glave, on biti silovit človek. Zdaj pa, ko videti, da mladi gospod srčnost imeti in se ne bati njega, smo zamorci sklenili, mladi gospod pomagati.“

„In Bungo?“

„On moj prijatelj in sovražiti hudobni Marengo. Jaz stati dober za njega.“

„Sedaj me pa poslušaj, kar ti bodem povedal,“ reče Viljem, ki je sklenil temu konec storiti in tudi Marengota izvabiti, da bode videl, kaj misli storiti. „Ti Bungota nagovori, da naj na videz le z Marengotom drži in dovoli v to, kar zahteva. V določenem času pa nam mora pomagati.“

Nemo prikima in reče: „Vse bodemo storiti natanko, gospod pa morajo ležat iti.“

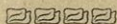
Viljem poda poštenemu zamorcu roko, pogleda še enkrat na zvezdnato nebo, na katerem pa ni bilo opaziti najmanjše spremembe, gre potem k materi, da se ž njo pogovori o tem, kar je zvedel in slišal.

Mati je brala iz molitvenih bukvic in je bila silno žalostna, vendar ko sina zagleda, razjasni se ji obličje in pravi:

„Kako ti je, ljubi Viljem? Res je, da Bog pošilja tudi tolažbo v nesreči, da jo moremo prenašati, in ta tolažba si ti, ljubi Viljem, brez tebe bi bili že vsi poginili. Sedaj pa imam trdno upanje, da se bodemo vendar rešili. Marengotu pa ne zaupaj nič, ker on je hudoben človek; bodi vedno kolikor toliko oprezen na svoje življenje.“

„Jaz mu tudi nič ne zaupam,“ reče Viljem, „vendar pa se me boji, zaradi očetovih revolverjev.“

Za drugo pa bodite brez skrbi, ljuba mati, zamorci so na našo stran in veselé se, če bi Marengota ugonobili." Še en čas sta govorila in posrečilo se je Viljemu vsaj na videz potolažiti mater. Mati pa ga je prosila, naj gre k počitku, da pokrepča že trudne svoje ude s sladkim spanjem.

V.

V nekaterih urah je Viljem stal zopet pri krmilu. Vse je pri starem ostalo, le ladja je preplula veliko daljavo. „Nisi mi še vsega povedal, kaj se je potem na „Linkolnu“ dalje godilo," reče Viljem zamorcu stoječemu poleg njega.

„Na ladija bili so še trije beli ljudje, in neki dan je eden padel v morje, druga dva šla v čoln, ga rešiti. Marengo zapovedal jadra razpeti in beli možje so v čolnu ostati. „Linkoln“ letel ko ptič in kmalu ni bilo videti ne čoln ne možje."

„O ti grdoba človeška, ti! Vreden nisi svinčenke in smodnika v glavo," reče Viljem ves srdit.

„Če bodo gospod to storiti, zaslužiti božji lon, pa če gospod ne bodo, bodem jaz nekaj."

Pri tem je stegnil svoje močne in velike roke in jih zopet skrčil k sebi, kot bi hotel koga zmečkat, in strašan je bil v tem trenutku.

Viljem ni še nikdar videl tako grozovite odločnosti in mislil si je, da s takim človekom bi lahko

premagal tudi vraga. Potem mu pa naroči, se z Bungotom sporazumeti in vedno paziti na Marengota.

„Gospod biti brez skrbi, zamorci bomo vse dobro opraviti.“ S temi besedami gre Nemo v spodnji del, Viljem pa je zamišljen stal, in premišljeval, kaj neki bode vendar prišlo iz tega. Ni mu bilo treba dolgo misliti; še je bil sam ves zamišljen, kar ga primete dve ko železo močni pesti, in čuje se peklenški smeh.

„Tako pobič, sedaj je tvoje gospodarstvo pri kraju,“ reče z divjim glasom Marengo. „To je že preveč, da bi tak fantalin, kakor ti, vodil tako veliko ladjo in ji zapovedoval. Čas je sedaj, da ta posel pripustiš meni!“ Viljem je bil bled od jeze, on zbere vse svoje moči, da bi se mu izvil iz rok, a Marengo bil je močnejši od njega. Hudobnež ga je zvezal ter ga vlekel in položil pod srednjo jarbolo na kup platnenih jadril. Viljem ni krel in se rotil, ampak molil je na tihem in goreče prosil Boga, da bi ga rešil trinogu iz rok. Marengo vzel mu je tudi orožje, kar ga je delalo še bolj grozovitega, potem pa zažvižga in vsi trije zamorci stopijo na krov. Ko ti vidijo kaj se je prigodilo, niso se upali prestopiti in tudi ne govoriti, le plašno so se med seboj gledali in sedaj so bili trdno pričani, da je Marengo v zvezi se hudim. „Tukaj sedaj vidite,“ zaupije Marengo nad njimi, „da je gospodarstvo tega pobalina

pri kraju in da bodete sedaj le meni služili ter mene poslušali in sicer brez ugovora, ako ne, — pél bode bič in pést. Ste li umeli, vi črnoglavci?“

„Da, gospod,“ odgovore enoglasno in priklonijo ponižno svoje debele glave.

„Ničemurniki!“ reče bolj sam za se Viljem, ko vidi, kako hitro so odpadli od njega.

Marengo je bil zadovoljen ž njimi, vendar jim je še enkrat zagrozil z orožjem, da bi mu bili potem zvestejši. Od časa do časa pogledal je tudi Viljema, a takó, da se je ta vselej zganil.

Najbolj žalosten pa je bil Viljem zaradi matere in skoro preveč je bilo za dečkovó še nežno srce. Več ni mogel moliti, obupno se je metal sémtertje, grizel je vrv, poslednič pa je omagal in zgrudil se je na tla na platno. Ropot na krovu slišala je tudi mati v svojo kajito, nekaj slabega se je nadejala in hitela je urno na krov. „Kje je moj sin? vpraša zamorca pri krmilu stoječega. Črnc z maja z ramami in ji več nóče odgovoriti. Ko pa zagleda Marengota ponosno gori in doli koračiti, vedela je vse, in tresóča se po vsem životu gre k njemu in ga vpraša: „Kje je Viljem, sin moj?“

„Gospa, prosim oprostite, deček bi nas bil zaradi svoje neizkušénosti in nevednosti vse pogubil, zato sem jaz sam prevzel poveljništvo Albatrosa,“ reče ta uljudno.

„Kje je Viljem?“ vpraša zopet mati.

„Ustavljal se mi je, zato sem bil primoran zvezati ga zoper svojo voljo; in pokaže ji s prstom na ljubega ji sina, ki ga vidi zvezanega ležati na tleh. Z glasnim krikom je hitela nesrečna mati k svojemu sinu, tiho je stala tu, ker žalost ji je zapirala besedo.

Marengo pa stopi k njej in ji reče: „Gospa, ne bodite tako žalostni, dečku se ni še nobena krivica zgodila. Naj bi bil miren in gotovo bi ga ne bil zvezal. Vendar se mu tudi v prihodnje ne bode delala krivica, ako bode miroval in se podvrgel moji volji!“

„In kakšna je ta?“ vpraša mati.

„Da se podvrže moji oblasti in da mi bode pokoren v vseh rečeh.“

Mati zmaje žalostno z glavo in reče: „On tega ne bode storil nikdar, dobro poznam ponos njegov in to tudi ni dolžnost njegova, da bi se podvrgel roparju in mirno gledal, kako gospoduje tujec siloma z njegovo dedščino in lastnino.“

Marengo se divje zasmee, molči nekoliko, potem pa zapovedovalno pravi: „Slišali ste moje pogoje, namreč: če se poda moji oblasti, je prost; — če ne, bode jutro osorej ribam v hrano. Nočem, da bi me tak pobalin vedno motil v mojem delu. Gospa skusite ga pregovoriti, morda vas uboga!“

Mati stopi k Viljemu in ga hoče nagovoriti, pa ta ji tega ne pripusti ter ponosno reče: „Slišal

sem vse, kar on zahteva, nihče me ne bode pregovoril, da bi se podvrigel taki krivici. Ladja je moja lastnina in nikdar se mu ne bodem pokoril. Raje hočem pošteno umreti, kakor pa živeti v družbi z roparjem. Bog, ki vse vidi in vé, vidi tudi naju in izvestno bodeva oba hvalila še njegovo neskončno dobroto.“

Marengo, ki je stal ves čas poleg nju, občudoval je dečkovno srčnost sam pri sebi in jeze je škripal z zobmi. „Zapustite krov gospa!“ velí potem materi.

Mati pa mu trdo reče: „Sina svojega ne bodem zapustila nikdar, in če on umrje, bodem tudi jaz ž njim,“ in ustopila se je še bliže Viljema.

„Dečku se do jutri ničesar ne bode zgodilo,“ reče Marengo, „in če se ne premisli, potem pa naj mu bode Bog milostljiv!“

„Prosim vas mati, storite to meni na ljubo,“ prosi jo Viljem, „in idite v svojo kajito ter bodite brez skrbi, ker pravi, stari Bog še vedno živi, on naju ne bode zapustil.“ Mati zapusti krov in gre omahovaje v svojo spalnico.

Marengo pa je ponosno koračil po tuji ladji in pušil smodko prve vrste; naenkrat pa se obrne k Viljemu in mu pravi: „He pobič! varuj se, ne misli, da so moje besede le prazno pretenje, ampak jutri ob 8. uri zjutraj visel bodeš na vrvi in mrzlo bode tvoje truplo, če se ne premisliš.“

Viljem je molčal in se mu je zaničljivo posmehoval. Marengo pa je nadaljeval svoje korake gori in doli po krovu. Ko nekaj časa tako hodi, jél je opazovati obnebe in z obnebjem se je tudi njegovo obličje stemnilo. Čedalje bolj je bil nemiren in vedno hitreje je koračil semtertja. „Hoj! kje ste vi črnuhi? — Na delo, halo le urno!“ In cela vrsta kletvic je sledila potem.

Pohlevno so prišli ko trije psički. Nemo je moral h krmilu, druga dva pa je zapodil na jarbole, da zadrgneta jadra. Da bi pa tem hitreje storila, vzel je bič v roke in jima ga pokazal, rekoč: „Če hitro ne naredita, čutila ga bodeta postari navadi!“

Zamorca sta delala z vsemi močmi, a to delo je bilo za dva človeka težavna stvar. Posebno največje jadro jima je dalo dela za vse druge; kolikrat sta ga prijela, tolikrat ga jima je iz rok iztrgal veter, ki je bil vedno močnejši, in ako ne bode veliko jadro hitro zadrgnjeno, ga potem ne bode več mogoče. To je tudi Marengo dobro vedel, zato je upil in klel nad zamorcema, a kletev ni pomagala nič; in ni mu ostalo družega, nego da je zadrgnil jadro sam. „Drži krmilo trdno, ne za las ga ne smeš premakniti!“ zakliče Nemo tu in spleza ko veverica hitro na jarbolo. Pa komaj da je bil Marengo pri jadru, nagne se ladja in dobro se je mogel držati, da ni padel v morje. Nemo pa je že stal pri Viljemu in mu vrvi pre-

rezoval od rok in nog. Marengo pa ni mogel rabiti svojega orožja in tudi na krov priti je bilo nemogoče. Ves divji zaupije: „Kaj je to, prokleti izdajalec?“ In seže z desno po orožje, ker se je ladja zopet poravnala; a tudi Viljem je stal ponosno z revolverjem v roki poleg zamorca, ki je imel pripravljeno veliko sekiro, in se ume, da ne za dobro delo. Marengo je previdel sedaj, da ga iz tega nevarnega položaja more rešiti le odločno dejanje, še enkrat se dobro prime, sproži orožje in kroglica sfrči mimo Viljemove glave v morske valove, si morda iskat kake druge žrtve. Predno je mogel drugič streljati, se ladja zopet nagne in držati se je moral z obema rokama, da ni padel. Medtem pa sta zamorca jadro kaj hitro zadrgnila, in videlo se je, da sta ga popred iz rok spuščala le nalašč, splezala sta na krov in tako pomnožila sovražnike Marengota. „Udaj je predrznež!“ zakliče mu Viljem. A mesto odgovora vzdigne roko in hoče drugič streljati, pa predno to dovrši, tiči mu že Viljemova kroglica v desnici, in revolver mu pade iz rok. Na povelje Viljemovo, naj gre doli, šel je brez ugovora na krov in tako je silovitega roparja premagal slabi pa hrabri deček in zvezanega vrgel tja, kjer je bil on popred. Tako je imel „Albatros“ v nekoliko urah dva poveljnika ali kapitana, zmagovalci pa so morali porabiti vse svoje moči, da rešijo sebe in ladjo pogina.

VI.

Vedno bliže in bliže prihajal je vihar in bati se je bilo najstrašnejšega. S pomočjo zvestega zamorca je Viljem ladjo zopet uravnal in jo obrnil tako, da je molel rilec vetru nasproti. Ni mi treba opisovati morskega viharja, ker so ga že mnogo-krat na drobno popisovali boljši in slabši pisatelji. Za Viljema je bil to najstrašnejši dan njegovega življenja, videl je že s suhe zemlje večkrat ta prizor, a sedaj je bil sam na sredi razdivjanega morja. Jarbole so pokale in vezi v ladji so škripale; raztrgana jadra pa so čofotala semintja po zraku. Z grozo je gledal deček vse to in že je mislil, da bode vsega konec; kar ga prestraši obupen krik z družega konca ladje. Preplašen se je oziral, a ker mu je veter razpršeno vodo nesel v oči, ni mogel ničesar razločiti.

Nemo pa je rekel: „To biti hudobni Marengo, val ga je zgrabiti in on ležati na rob ladje.“

„Pomagajte! Pomagajte!“ Sliši še zopet, a sedaj še s strašnejšim glasom.

Sedaj je Viljem vse vedel, kdo je klical, in vse mu je bilo jasno. Marengo na rokah in nogah zvezan, je bil vržen bolj k robu ladje, valovje, ki je vedno pluskalo na krov, spravilo ga je na kraj, in le še en val bi zadostoval, in ropar Marengo bi padel čez brod in šel pred večnega Boga po svoje že davno zaslužen plačilo.

Viljemov sklep je storjen. On reče zamorcu, naj krmilo trdno drži, in hoče iti; a zamorec ga ustavlja.

„Gospod, vendar ne bodo izdajalec rešiti pekla? Gospod to je božja volja, da Marengo iti v pekel po plačilo,“ reče skoro nevoljno Nemo.

„Vzemi krmilo in molči!“ zapove Viljem.

Obotavlja je Nemo to storil; med tem pa je bil Viljem že pri zvezanem Marengotu, ga je vlekel k jarboli, ga ondi dobro privezal in ga tako rešil gotove smrti in večnega pogubljenja.

S hvaležnostjo se je roparju oko napolnilo, a le za trenutek, ker takoj je hvaležnost izpodrinilo najhujše sovraštvo. Viljem je hitel zopet h krmilu, da bi, ako mogoče, ladjo rešil ker je mislil, da so se nebesa, voda in zrak združili zoper njega, pokončati ga popolnoma. Po bliskovo je ladija letela, kakor bi jo bil veter nesel po zraku; le kadar je prišel kak mogočni val, zakrilo jo je morje za trenutek. Naenkrat se čuje tresk, in sprednje jarbole ni bilo več na svojem mestu. „Oh, Bog nam pomagaj, jarbola je proč,“ zavpije Viljem, „posekajte vrvi,“ kriči nad zamorci, „da nas ne bodo zadrževale!“

„Zgubiti smo,“ zdi huje Nemo, „Bog nas bode kaznovati zaradi hudobni Marengo.“

Zamorci so posekali vrvi in jarbola je plavala po razdraženem morju. Vedno bolj je videl Viljem, da sam ne bode zmagal ladje in valov,

marveč da je za to treba skušenega vodnika in dobro vajene roke. Sklenil je slednjič oprostiti Marengota in mu prepustiti krmilo, ker le njegova roka jih bode rešila. Ko je svoje mnenje razodel zamorcu, bil je ta v veliki zadregi; in je prosil Viljema, kakor otrok kruha: „Gospod, jaz lepo prositi, to ne storiti, ker on je hudobni človek in nas bode vnovič izdati!“

„Ne preostaja nam družega,“ reče Viljem. „V malo minutah se bode tudi velika jarbola odlomila in potem smo gotovo izgubljeni.“ Po teh besedah hiti k Marengotu, pové mu svoj namen in ga oprosti vezi, ko je bil ta pripravljen storiti vse, kar mu Viljem zaukaže.

Nekoliko časa po tem je stal Marengo z obvezano roko pri krmilu in videlo se je, da je zelo izkušen in izurjen mornar. Zmagovito se je „Albatros“ sedaj bojeval z valovi, akoravno je bil oslabljen po izgubi prednje jarbole; jako so se temu čudili Viljem in zamorci.

Počasi se je polegel vihar, a morje je še vedno gnalo visoke valove, a valovje ni več imelo iste moči.

Marengo je velel razpeti jedno jadro, da se porabi veter ki mu je bil prav ugoden, in da se pospeši ladjeplovba.

Viljem je bil prepričan, da sedaj ni nobene nevarnosti več, zato zapusti krov, da pogleda, kje je ljubljena mati.

Tiho je odprl njeno kajito. Ležala je v nezavesti na tleh. Po vsem životu tresočo se mater Viljem vzdigne, nese jo na posteljo in otira ji z vinom čelo in senci.

Posrečilo se je ubogemu dečku vzdramiti mater, in ko svojega sina vidi poleg sebe, je bila zdrava popolnoma od veselja, da je njen sin zopet prost.

„Ljubi Viljem, ne umem, povej mi, kako je to, da si pri meni, saj si bil malo prej zvezan na krovu, in kje je hudobni Marengo?“

„Mati, rekel sem vam, da naju Bog ne bode zapustil, s pomočjo zamorcev zmagal sem ga in sedaj stoji pohlevno pri krmilu. Nevarnost je proč, vihar se je polegel, in hvala Bogu, rešeni smo.“

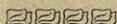
A mati ga gleda začudeno, ker ni vedela čisto nič, da je bil vihar, ves čas je namreč ležala v omotici. Tako pomaga ena žalost in nesreča premagovati in pretrpeti drugo. Sedaj je šele povedal Viljem materi na drobno, kako se je vse vršilo, dokler je ona ležala v nezavesti.

„Ljubi Bog, ohrani mi še ljubega moža, kakor si mi sina, in hvalila te bodem na veke; če ga je pa vihar zasačil, bodi milostljiv njegovi duši,“ zdihuje mati potem, ko je Viljem svojo povest končal.

„Mati, jaz imam prav trdno upanje,“ reče Viljem, „da se je oče rešil. Izurjenost mojega očeta v njegovem poklicu mi je porok, da je gotovo v varnem zavetju.“

Mati je bila vidno potolažena, objela je ljubečega sina in rekla: „Zaupajva v Boga, on naju ne bode zapustil; saj on pravi: ‚Klič me v sili, pomagal ti bodem in bodeš mi hvaležen!‘“

Viljem je ostavil mater, ter šel v svojo spalnico, ondi se vlegel k počitku, ki ga je bil zelo potreben, in vse težave in vse trpljenje pregnal je sladki spanec.

VII.

Na „Albatrosu“ se ni ničesar spremenilo. Ladja je pod spretno roko Marengota letela ko ptica po morju. Viljem je imel sedaj več zaupanja do njega, ker je v svoji dobrosrčnosti mislil, da ga Marengo več ne sovraži, saj mu je rešil življenje. Le Nemo ni zaupal Marengotu čisto nič, vedno ga je imel pred očmi, in vsako početje njegovo je smatral že za hudodelstvo. O nevihti sedaj ni bilo več sledu, morje je ležalo tukaj po navadi, a veter je bil pa vendar še dosti silen. Ko je prišel Viljem na krov, so zamorci ravno dovršili predno jarbolo, ker ladja brez prvega jarbola je popolnoma nesposobna za plovbo. Marengo je zapustil krmilo, da se nekoliko počije in preobveže roko, kazal se je zelo izpremenjenega, tako da mu je še Nemo popolnoma zaupal.

Skoro 14 dni je preteklo. Viljem je Marengotu krmilo povsem prepustil; a zaželenega ameriškega obrežja le še niso videli.

„Gospod, zopet ne iti pravo pot,“ reče Nemo Viljemu. „Jaz videti večkrat Marengota, ki vedno risati in meriti pri krmilu na tisto škatljico, in jaz sem teh misli, da to delati zaradi hudobni namen.“

„Zemlja! Zemlja!“ sliši se v tem trenutku glas Bungota iz velike jarbole doli.

Na severo-zapadni strani vzdigovali so se mali otoki obdani pri morju z velikanskimi strmimi skalami. Dasi je bil vesel Viljem tega klica, ga je vendar množica otokov jela skrbeti.

Marengo je stal pri krmilu in gledal proti otokom; njegovo srce je vzkipelo starega sovraštva in nek zmagovalno ponosni smeh mu je igral okolo ustnic. Nemo je to premembo takoj zapazil, in je bil prepričan, da jih je zopet zapeljal. Pa tudi Viljemu to ni ostalo skrito, naenkrat mu je bilo vse jasno; zato stopi h krmilu, vzame Marengotu kolo iz rok in je računal, da bi zvedel, kje da se nahajajo. Marengo pa je stopal ponosno semintje in zmagovalni smeh mu ni hotel raz obličja.

Ni še Viljem zračunal, kje da so, ko se razlega iz jarbole močni Bungotov glas:

„Ladja! Ladja! od južno-zahodne strani.“

Viljem vzame daljnogled, da bi videl kakšna ladja je, pa predno ga je raztegnil zakriči Nemo:

„Ladjo jaz dobro poznati, ona nas preganjati, ko smo bili na „Linkolu“ in gre sedaj tudi nad nas. Vsega tega pa je Marengo kriv, in vé dobro za to.“

„Vsa jadra razpnite!“ reče Viljem. Hitro jim je šlo to izpod rok in prej ko v četrto ure je bil „Abatros“ ves z jadri preprežen. Viljem je premenil tek ladje bolj proti suhi zemlji, ker je upal tako uiti roparjem. „Abatros“ je posnemal plavajoč ime svojega ptiča in puščal je dolgo brazdo za seboj; pa tudi ladja roparica je imela vsa jadra razpeta in videlo se je, da mora biti izvrstna, kajti razdalja mej obema se je vedno bolj in bolj krčila.

Marengo je bil ves ta čas v svoji kajiti. Njegovemu dobremu ušesu ni ušlo, da ne bi vedel, kaj se godi na ladji in njegov peklenski smeh je dovolj pričal, da dobro vé za vzrok temu. Ko pa je skozi okno pogledal, je videl uspeh roparice in zadovoljno si je mel roke. „V dveh urah je orel tukaj,“ reče sam pri sebi „in potem sem jaz gospod. Oj, to bo veselje, ko me bodo tovarši zopet videli. Prvo moje delo bode to, da dam obesiti vse tri zamorce in tega prokletega pobalina.“ Po tem samogovoru je šel na krov, da je videl natanko, kako stojé stvari.

Zamorci so napenjali vse svoje moči, da bi pospešili tek ladje; kjer je bila kaka luknjica ali prostor, pripeli so platna od jader, tako da so se jarbole šibile in pokale pod vetrovnim tlakom.

„Hudo lego bomo imeli,“ reče Nemo Viljemu, „ker naša ladja ne more leteti tako hitro, kakor ropar.“ Komaj je to izgovoril, prifrčala je topova krogla tik ladje in siknila v morje.

„Ne bode dolgo in dosegli nas bodo s krogli,“ reče Viljem. Zdihuje iz globočine srca je gorko prosil nebeškega očeta pomoči. „Ako Bog ne bode pomagal, ne reši nas nobena stvar. O, da bi vsaj dosegli ono skalnato škrbino, mogoče potem, da se vendar še rešimo grozovitnežev.“

Res, da so bili vedno bližje skalovju, a tudi roparica je bila vedno bližje in bližje. Naenkrat se posveti na poslednji in v drugič je prifrčala topova krogla na krov in odtrgala nekoliko deske, a hvala Bogu, bila ni važna. To je bil očividni dokaz, kako se roparica hitro približuje. Marengo je ves čas stal poleg Viljema in gledal neprestano na roparico.

„Vi bržkone poznate ono ladjo natančneje kakor jaz,“ reče mu Viljem.

„Bolje, kakor ti svojo,“ odgovori Marengo zaničljivo. Težko se je Viljem zadržal, da ga ni takoj s kroglo podrl na tla; a sedaj ni bilo časa, bilo je treba misliti na rešitev. Roparica se je sedaj tako približala, da so se mornarji, ali bolje rečeno tolovaji na njej razločno videli. Stali so mož pri možu in vsi so bili za boj pripravljeni. Krogla za kroglo je prifrčala čez ladjo in marsikatera je

napravila znatno škodo na jadrih. Obupno zrl je Nemo na Viljema, a govoril ni nič; Viljem pa je imel še vedno upanje, in vest mu je rekla, da pride gotovo še pomoč in rešitev.

„Idi in povej moji materi pretečo nevarnost,“ reče Viljem Nemotu. Zamorec je šel, ko vstopi k materi, hiti v eni sapi:

„Oj gospa, zopet smo vsi zgubiti!“

„Kaj se je zgodilo? Od kod se sliši strel?“ vpraša preplašena mati, a ne zaradi novice, ampak zaradi zamorčevega obličja, ki je naznanjalo več, kakor se more dopovedati.

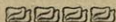
„Morski ropar nas preganjati. Gospod mladi še imeti veliko upanje, da bomo uiti. Zato pa morajo gospa pripravljen biti, kadar ladja naredi „tresk,“ da bomo jo zapustiti.“

Opiraje se na zamorca, je šla mati na krov, kar najhitreje je mogla. Tukaj je z lastnimi očmi vso nevarnost videla, in moči so jo zapuščale.

„Mati srčnost!“ reče ji Viljem. „Ni še vse upanje izgubljeno, še živí pravi Bog gori nad nami; on nam bo gotovo pomagal v največji sili.“

Peklensko se je Marengo tej opombi smejal in rekel je sam za-sé: „Ne Bog, ne vsi svetniki ti ne bodo pomagali, kadar se bodeš zvijal v mojih rokah.“

A Bog je hotel drugače, — kakor bomo videli.

VIII.

„Prepusti mi krmilo,“ reče Marengo Viljemu, „težko ti bode ladjo prav voditi okolo onih skal.“

„Proč, če ti je življenje drago!“ reče mu Viljem, ponosno.

„Meni je vse eno,“ reče ta, „vendar gre Albatros tako gotovo v pogubo, kakor je ona-le ladja gotovo roparica.“

„Poskusite se mora,“ reče Viljem, in zavrti krmilo. Takoj se ladja nekoliko zasuče bolj v odprto mrje, a vendar je bila med skalami iz vode strlečimi. V prvič je videl Viljem tukaj tako zvano „belo vodo,“ o kateri je že toliko bral in mu je tudi oče mnogo pravil o nji, ter mu zabičeval, spuščati se nikdar v tak nevaren kraj. A sedaj bili so tu, in pomagati se ni moglo več. Zamorci so stali vsi pri njem, bili so mirni in trepetaje so gledali v šumeče valove. Mati pa se je prijela za neko vrv in je molila, iz globočine srca k Bogu in sv. Nikolaju za srečen izid. Roparica pa je krenila v velikem krogu, tako se je daljava med ladjama, mnogo povečala, tudi streljati so prenehali, ker so za trdno mislili, da jim „Albatros“ ne more uiti več iz skalovja. Pogubljivo so se stegale skale „Albatrosu“ nasproti s svojimi velikanjskimi trupli, in vrtinci so se delali ob njihovem vznožju. Bil je to strašen pogled, pa človek vender

v takih in enakih položajih, ne vidi preteče nevarnosti, ker vsak le na to misli, da se reši ali pogine. Tudi Viljem se ni zmenil za nobeno stvar. Trdno je držal krmilo s svojo šibko roko, in glejte! z božjo pomočjo je pripeljal ladjo srečno brez kake škode iz skalovja v mirno in prosto morje. V velikem krogu ji je sledila roparica, in ravno sedaj se je skrila za skalovje. Viljem je imel sedaj še bolj trdno upanje, da se bode rešil prav gotovo.

„O Bog pomagati, zopet ladja!“ zaklical je Nemo s takim strahom, misleč, da je druga roparica, da so se mu smejali vsi razen Marengota.

„To je velika vojna ladja,“ je rekel Bungo.

Viljem pogleda na ono stran, in vidi, da mogočni trijarbolnik z razpetimi jadrji drči proti „Albatrosu“ gotovo z namenom, da vidi, od kod in zakaj je strel.

„Bog bodi hvaljen!“ zakliče Viljem veselo, „to je velika angleška vojna ladja. Zagledali bodo kmalu tudi roparico, ako bodo tako jadrali in roparjem ne bode več mogoče ubežati.“

Tudi Marengo je zagledal ladjo, bled je postal in nemirno je gledal, kdaj pride roparica izza skalovja. Med tem pa je priplula že blizo „Albatrosa“, pa tudi roparica se je prikazala na dan. Na angleški ladji je stal kapitan z daljnoklicem v rokah. Vse na ladji pa je bilo pripravljeno za boj, in čakalo povelja.

„Hoj, kakšna ladja?“ zakliče kapitan.

„Kupčijska ladja „Albatros“,“ odgovori Viljem.

„In ona tam?“

„Roparica.“

Naenkrat premeni angleška ladja tek in glej, kako veselje zaradi besede ropar. Vojaki so veselja vihteli klobuke, na vrhu jarbole pa je sedaj vihrala velikanska angleška zastava. Med vojaki je nekdo majal z belo rutico, a na „Albatrosu“ se za to niso zmenili.

Vseh oči so bile obrnjene le na roparico. Komaj pa je ta zapazila, da se je vjela v past, je takoj premenila tek in jela bežati. Na suho bežati je bilo nemogoče, med skalovje nazaj — potrata časa in zaradi tega je obrnila svoj rilec v širno morje. Pa je bil za to tudi zadnji čas, ker vojna ladja jim je bila že za petami, ter je jadrjala hitreje, nego roparica. Na „Albatrosu“ pa so imeli vsi dosti dela in opravila, namreč: Zamorci so jadra zadrgnili in Viljem je ladjo napotil zopet v pravi tir. Ko je bilo vse dovršeno, prepustil je Viljem krmilo Nemotu, sam pa je gledal z daljnogledom, da bi videl, kako se bode boj vršil. Anglikanka je jadrjala izvrstno in dohitela je roparico že toliko, da jo je s tremi kroglami zadela. Čimbolj je ta streljala, bolj je roparica hitela. Vojakom, ki so tacega boja želeli že zdavna, to

ni bilo po volji. A sedaj je tudi roparica odgovarjala z razposajeno srčnostjo. Pok za pokom in krogla za kroglo so se vrstili na obeh ladjah.

„Živio!“ zakliče naenkrat Viljem.

„Gospod, kaj se je zgoditi?“ vpraša ga radovedni Nemo.

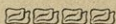
„Srednje jarbolo roparjev omahuje, sedaj, ravno sedaj je padlo. O joj, kaka zmešnjava!“

Sedaj pa ste bili ladji že tako blizo, da so jo Angleži že lahko s puškami obstreljevali. Trmoglavost so se roparji še vedno branili, a ubežati ni mogel nihče. Ladji pa ste bili pokriti z dimom in zrak se je stresal vsled silnega streljanja. Naenkrat se sliši strašanski pok, in razvaline roparske ladje so padale iz zraka valovom v žrelo. „Ropar mrtev, živio, živio!“ upili so zamorci, od veselja so plesali in skakali ter vsakovrstne burke uganjali. Viljem pa je odložil daljnogled in se ozrl po krovu, a matere in Marengota ni bilo videti. S samokresom v roki hiti v spodnji del, da bi zabranil roparju poslednje, a največje hudodelstvo. Najpred pride k materi, ki je klečala mirno in molila; vprašala ga je, kaj hoče z orožjem, a on ji ne odgovori, marveč hiti in preišče vse kote, a Marengota ne najde. Ko pa se povrne na krov, hiti mu Bungo naproti.

„Gospod, Marengo plavati na suho, ker bati Anglež in kazni, ali ga pustite ustreliti,“ in nameril je s puško nanj.

„Pusti ga,“ mu reče Viljem, „on svoji kazni ne bode ušel.“

Marengo pa je že dosegel prvo skalovje, otresel se vode, pogledal še enkrat na bojišče, kjer je poginilo toliko njegovih tovarišev. Za pozdrav je dvignil pest, in kmalu jim je izginil izpred oči.

IX.

Medtem se je angleška ladja obrnila. Skoraj vsi roparji so na bojišču zgubili svoje življenje. Šumeče in ponosno je prijadral „Varior“, (tako je bilo ladji ime) k „Albatrosu“ in vrgli so sidro, „Albatros“ je pa to storil že popred. Ponosno so stali vojščaki z ladjo vred, ker so dopolnili svojo nalogo, namreč, da so ugonobili najnevarnejšega roparja novejšega časa, z imenom Hayes, ki posebno v tem morju ni pustil nobene ladje v miru. Takoj so poslali čoln z vojaki k „Albatrosu“, in ko so prišli na krov, vprašal je oficir zamorca, kje je kapitan.

„Kapitana na tej ladji nimamo, vodil sem jo jaz sam ter srečno ušel roparjem,“ reče Viljem.

„Potem pa ste najpogubnejši mladenič, kar sem jih že in kar jih bodem še videl in poznal,“ reče oficir in stisne dobrohotno dečku roko.

„Koliko ljudi imate na ladji?“

Viljem predstavi tri zamorce in mater, ki je prišla zopet na krov.

„Tega ne bi verjel nikdar, ko bi sam ne bil videl in vedel tega iz poročil. Zares, občudovati se mora vaša hrabrost in vaš pogum, blagi mladenič, da ste sami prestali jednega najhujših viharjev.“

„In premagati hudobni Marengo,“ reče Nemo.

„Jaz vas ne razumem,“ reče oficir. „Prosim, povejte mi vso prigodbo, kako se vam je godilo, odkar ste izgubili očeta.“

„Moj Bog me je vendar uslišal,“ zavpije mati in pade v omedlevico. Oficir je sprevidel, da je prehitro stopil na dan s tem kar je vedel. Povabil je potem Viljema na Vario, rekoč, da ima povelje peljati ga pred svojega kapitana, da kapitan izve kaj več o njem in o roparjih. Svoje spremljevalce pa je pustil tu, da pomagajo zamorcem in da spravijo v red vse na ladji, ker jih morda pride obiskat kak imeniten gost.

Viljemova skrb je bila mater pripraviti k zavesti, a ni gotovo vedel, zakaj ji je to prišlo, ker ni tako natanko poslušal ko mati. Šel je potem nekako žalosten v čoln. Prvič v svojem življenju bode sedaj Viljem stopil na vojno ladjo. Kako se je čudil, ko je vidil tukaj vse v najlepšem redu, vsako železo, vsaka kovina, vse se je svečilo. Vojaki so stali v najlepši vrsti in popolnoma v orožji, oficirji pa v gruči. Ko pride Viljem na

krov, hiti iz njih srede mož srednje velikosti k osupnenemu mladeniču in stisnil ga je na prsi in ga poljuboval. Bil je to njegov oče. Oba sta se jokala in tudi trdosrčni vojaki so bili ginjeni do solz. Ko je minul prvi vihar nenadnega svidenja, ju opomni oficir, da je čas iti h kapitanu, ker bi že rad videl mladega Viljema, poveljnika ladje „Albatros.“

Oče je peljal svojega sina v krog častnikov, med katerimi je stal kapitan vojne ladje, Tomaž Sežun.

Viljem je moral kapitanu natanko povedati, vso dogodbo, in ko je pravil o Marengotu, poslušal je kapitan zelo pazljivo.

„Kakšen je bil ta človek?“ vpraša potem.

Viljem mu ga je prav natanko opisal.

„In vendar nam je ptiček ušel,“ reče Tomaž Sežun, obrnen k častnikom. „Torej glavni kači še nismo strli glave; ropar Hayes je nam ušel in ne bode dolgo, pa bode zopet nabral tovaršev in po stari navadi ropal po morji.“ Ta opomba jim je zelo zmanjšala veselje zaradi storjenega dela; a vendar jih ni to zadrževalo, da so čestitali očetu na junaškem sinu.

Kapitan Tomaž je dal svojim ljudem povelje, napraviti zopet trdno prvo jarbolo, ki je popolnoma nadomestila staro. Tudi je blagi mož oprostil vse Levisove mornarje, ki so pri njem v službo stopili, ko jih je ta rešil iz čolna na svojo ladjo.

Dal jih je prepeljati na „Albatros,“ oče in sin pa sta zopet vesela ko nekdaaj stopila na svojo ladjo. Nihče ne more popisati veselega svidenja Levisa in žene njegove. Vse je bilo zopet po starem na „Albatrosu“; oče Lewis je sam ostal pri krmilu, ker je Viljem bil silno potreben počitka. „Albatros“ je bil zopet skoro urejen in le na krovu še nekoliko pokvarjen, zato ste se ladji ločili že v eni uri. „Albatros“ je krenil na izhodno stran, a „Varior“ je ostal na mestu, ker je šlo polovica vojakov loviti Marengota, s pravim imenom Hayesa ki ga niso dobili. „Varior“ in kapitan Tomaž Sežun sta se umaknila s časom drugim vojnim ladjam, ki so vedno zasledovale roparja znamenitega v oni dôbi, kajti kmalu je Marengo zopet ropal po svoji navadi kakor prej.

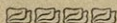
„Albatros“ je sedaj srečno priplul v pristajo sv. Frančiška. Viljem je takoj po odhodu od skalnatih otokov prosil očeta, da mu pové svojo dogodbo.

„Sedeli smo,“ pripoveduje oče, „v čolnu in som je imel že dve sulici v hrbtu. Bil je pa to pravcati divjak prve vrste, morda po polu brat onega, ki ga je poskušal kapitan Deblojs. Nikdar nisem še videl take divjosti in vstrajnosti, akoravno že dolgo časa poznam morske some. Divje je vihral po morju, in vodo je brizgal tako močno, da se je skoro megla delala za njim. V kratkem smo porabili tri svitke vrvi, in že sem zapovedal

posekati vrvi, in kakor nalašč je nehal razsajati. Kmalu je bil blizu nas, kmalu daleč zadej ali spredej; zato smo vzeli vesla v roke in se ga včasih prav s težavo izogibali. O lovu pa ni bilo govora več. V svoji slepi jezi nas skoro ni videl, semintje je divjal, poslednjič pa je vendar plaval naprej, a ker smo pozabili posekati vrvi, nas je zopet vlekel za seboj; vlekel nas ni dolgo, ker smo posekali vrvi; a mahoma je pridiviljal zopet mimo nas. Ognili smo se mu ter odšli za sedaj. Pa grozovitnež se je obrnil kmalu, skoro tik čolna obstal, kot bi nas hotel ogledovati, potem pa je izginil pod vodo, samo konci vrvi so kazali sled, da žival drvi dalje pod vodo. In sedaj šele smo se ozirali po ladji, pa o groza! izginila je izpred naših oči. Veslali smo vso noč in ves dan, a ravno na naprotno stran, kakor sem potem preračunal. Veslali smo dva dni in dve noči ter skoro vsi že obupali, in glej, v največji sili nam je poslal Bog ladjo „Varior“ z dobrosrčnim kapitanom, tako smo bili rešeni strašne smrti. Koliko sem pretrpel, o tem molčim. Brez tvojega poguma in srčnosti, ljubi moj Viljem, bila bi ti in mati v trdi sužnosti, jaz pa bi bil oropan najdražjih svojih zakladov, namreč tvoje matere in tebe, in vse svoje žive dni bi bil reven pomorski vojščak.“

Deset dni pozneje je mogočno jadral „Albatros“ v pristajo sv. Frančiška, kjer so jih znanci in ne-

znanci prijazno pozdravljali. Tako je končal Viljem Levis prvo svoje hudo izkušeno potovanje na valovih južnega morja.

X.

Več let po tem opasnem brodarjenju se je Viljem skazoval kot spretnega in dobro izvežbane mornarja voditelja in postal je sedaj kapitan „Albatrosa,“ ker oče ni mogel več na morje nekoliko zaradi kupčije in nekoliko zaradi starosti. Viljem je obvozil skoro vse severne regione večnega snega, katerih se le malokdo spominja brez strahu. Tukaj je doma večni sneg in led, tukaj so ledeni hribi take višočine, da ne more si jih misliti kdor jih ne vidi. V te kraje more iti mornar, ako se hoče vrniti domov z obilnim plenom napolnjeno ladjo. Tukaj v obližju severnega pola, kjer je morje samo nekaj mesecev prosto ledu, je prava domovina kitov ali morskih somov.

Osem let je preteklo od prvega potovanja na jug, in sedaj je bil Viljem namenjen iti zopet tje ter ladjo obložiti z bogatim plenom. Bil je pri ravno istih otokih, ko pred osmimi leti, a sedaj ne v takem nevarnem položaju kakor tedaj. Da bi se pa ognil nevarnega skalovja, stal je sam pri krmilu in čudil se je, kako je mogel priti takrat brez kake

škode iz takega skalovja, in zato je sedaj storil velik ovink okoli njega. Kar zaupije čuvaj z jabolke: „Ladja! Severozapadna stran!“

Viljem, opazovaje skalovje, se je skoro prestrašil, ker je dobro vedel, da v tem morju se le redkokrat nahaja kaka ladja. Vzel je v roke daljnogled, ter je zapazil, da je to ladja posebno lahkega tesanja, in zelo se je čudil, da je z vsemi jadri plula naravnost njemu nasprosti.

„Kaj misliš od one ladje?“ obrne se k Nemotu, ki je stopil pri njem v službo in sčasoma postal krmilec.

„Jaz bati hudega;“ reče ta pomeljivo. Ropar biti pogosto tukaj, ker otoki imeti dosti zaliv.“

„Možje v orožje!“ je zadonel njegov glas po krovu, ker je zapazil, da je imela roparica črno zastavo. Oj kakšno življenje je bilo sedaj na ladji. Trideset krepkih Amerikancev je stopilo okolu svojega poveljnika.

„So li topovi pripravljeni za boj?“ vpraša Viljem. „Da, gospod,“ odgovori topničar.

V četrto ure je bil „Albatros“ popolna vojna ladja in vse je bilo pripravljeno na boj, mornarjem pa se je videlo, da ga težko pričakujejo, ker danes ne bodo lovili soma, ampak roparje. Roparica je bila vedno bližje in bližje, tako, da so se že razločile posamezne osebe, katerih je bila polna ladja, Vseh oči so bile obrnjene na nekega divjega

človeka, ki je z daljnogledom opazoval ladjo „Albatros“. Na njega pa je tudi Viljem obrnil vso pozornost. Naenkrat se stresne in da daljnogled Nemotu, ki je takoj vedel, kaj hoče Viljem. Nemo gleda in pravi: „To biti hudobni Marengo, in mi bomo imeti zelo hud boj. Zmaga on, potem bodo gospod in jaz na vrv viseti.“

„Imaš prav, prijatelj,“ reče Viljem. „Vendar pa bomo skrbeli, da se to ne bode zgodilo.“

„Sprožite topove, in dajte jim svinca zobati!“ veli Viljem topničarjem.

Topovi zagromijo, in ko se dim skadi zaupili so mornarji „živio!“ ko so videli, kolika zmešnjava je nastala na roparici.

Zopet so bili topovi nabiti, pa predno so jih mogli sprožiti, prifrčala je velika bomba čez ladjo, odtrgala eno jadro in se daleč proč razletela na kose.

„Ta ne zna streljati,“ reče Viljem. „Fantje, покаžite jim, kako se meri, da se zadene! Ste li gotovi!“

Mesto odgovora zagrome topovi, a tudi tolovajske puške so počile in streljale so drug za drugim ostali v robu ladje. Ker je obe ladji zakrival dim, niso mogli razločiti, koliko škodo da so storile njih krogle in bombe, akoravno ste si bili že zelo blizu skupaj. Zato so se pripravili za odločilen boj in pričakovali so težko, da bi izginil dim.

Naenkrat se vsa sovražna ladja strese od silnega groma. Ognjen steber se je preril skozi dim

in padali so potem posamezni kosi ladje v morje, a „Albatros“ je ostal nepoškodovan.

Morje je požrlo roparje in vse njihovo po krivici pridobljeno premoženje. Morje pa je nemirno pluskalo ob „Albatrosovih“ stenah.

Tapot pa veseli Amerikanci niso upili svoj navadni „živio!“ ampak resno so premišljevali, da bi se bila tudi njim lahko taka prigodila in bi bili v morju končali svoje življenje, ako bi jih Bog ne bil varoval.

Viljem je počakal še nekoliko časa, da bi pomagal nesrečnežem, ako bi se kateri prikazal, a ker nobenega ni bilo, popravil je škodo, ki so mu jo bili roparji storili, in srečno je prijadral čez dva meseca z bogatim plenom v svojega rojstnega mesta pristanišče.

Tako je našel občeznani morski tolovaj Marengo ali Hayes svoj že davno zasluženi konec v valovih južnega morja, kjer je doprinašal nebrojne hudobije in v nesrečo vrgel toliko ljudi. Tudi tukaj veljajo besede sv. pisma: „Kakor bode te merili in dajali, tako se vam bode vračalo.“

Pristavek:

Dragi bralec! Vprašam te, zakaj je Marengo postal ropar in izdajalec? Vsak mi bode odgovoril: „Zato, ker je imel slabe stariše in slabo izrejo.“ Neverni stariši tudi družega izrediti ne morejo, kakor tatu, roparja ali tolovaja. Če otrok z mladih nog družega ne sliši, kakor kletev in nesramno govorjenje, tudi odrasel ne zna družega, kakor to. Če otrok ne sliši svojih starišev moliti in ga svariti, tudi ne bode nikdar molil in nikogar ubogal; torej ni čuda, da postane tak otrok tat in tolovaj, in čudež bil bi, če bi postal pošten, odkritosrčen in pobožen. Človek brez vere je podoben živali, ki nima pameti in ne razuma. Ves drugač pa je bil Viljem. Rad je molil in je bil trdno podučen v resnicah sv. vere, zato pa tudi nikdar ni obupal in vedno ga je rešil Bog iz vsake nevarnosti. Njegovega največjega sovražnika je rešil smrti in ga otel, da ni padel v morje in še druge je ustavljal, da mu niso storili kaj hudega. In zakaj je bil tak? Zato ker je imel stariše pobožne, ki so ga izredili skrbno in pošteno.

avi

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJILNICA

00000487981

